

«In' impressiun autentica dil 17avel tschentaner»

L'auter onn vegn presentau «La stria da Dentervals» sco toc da teater el liber a Mustér/S. Gada

DA HANS HUONDER / ANR

■ **Il contuorn dalla baselgia da S. Gada a Mustér daventa l'auter onn il liug d'inscenaziun da «La stria da Dentervals». La historia dall'Onna pintga ch'ei vegnida sentenziada alla mort il 17avel tschentaner vegn daus sco teater el liber. Igl ei previu diesch presentaziuns.** S. Gada ei in liug idillic agl ur dil vitg da Mustér. Buca mo pervia da sia bellezia baselgia ch'ei vegnida baghegiada entuorn 1100, mo-bein era pervia dils clavaus vegls e la natira intacta. Quellas premissas han ils iniziativs dil teater el liber «La stria da Dentervals» buca vuliu munchentar per eleger quei liug per l'inscenaziun. Igl onn 2011 ha *Hubert Giger* scret il cudisch davart «La stria da Dentervals» e l'auter onn duei il roman historic vegnir presentaus a S. Gada en fuorma d'in teater el liber. Iniziant da quei

project ei *René Schnoz* ch'ei carschius si a Mustér e ch'habitescha a Turitg. «Gia daditg level jeu inscener in teater en mia patria cun in tema ch'ha in connex cun la regiun», di igl actur e regissur. Legend il cudisch «La stria da Dentervals» ei quei desideri allura seconcretisau, surtut era quei mument che *Hubert Giger* ei sedeclearaus prompts da scriver il roman historic en fuorma d'in teater el liber.

Ina gronda sfida

Sco quei ch'il comite d'organaziun che fuorma il medem mument era l'Uniu Dentervals ha orientau il mardis avonmiezdi ein las preparativas s'avanzadas aschia ch'il project ei concrets e sa vegnir realisau. «Il liug sco tal ei cumbinaus cun ina gronda sfida. Nus stuein procurar per l'entira infrastruttura naven d'electricidad entochen tribuna. Ils cuosts persunter ein cal-

culai cun 430000 francs, mo grazia al sustegn finanziel sincerau d'instituziuns, dil maun public e dil sponsor principal – la Banca Raiffeisen Cadi – savein nus realisar il project», di il president dil comite d'organaziun, *Gion Hosang*. Ensem cun siat ulteriuras dunnas ed umens sespleigan las preparativas necessarias ils proxims meis per ch'il toc sappi vegnir presentaus primavera proxima. Igl ei previu d'installar ina tribuna cuvretga per 220 persunas. Leutier vegn ina tenda per ustria. Per garantir la funcziunalitad eis ei necessari da menar neutier electricitad.

Cun Marina ed Ursina

Cun *Marina Blumenthal* e *David Flepp* han ils organisaturs engaschau dus acturs professionals pil toc. Susteni vegnan quels da commembras e commembers dalla Gruppa da teater Mustér che desista d'ina pre-

René Schnoz ei igl iniziator e regissur dil teater el liber «La stria da Dentervals» igl onn vegnent a Mustér/S. Gada.

FOTO H. HUONDER

«La stria da Dentervals» da Hubert Giger

Il toc «La stria da Dentervals» sebase in roman historic dil historiograf ed autor *Hubert Giger* ch'habitescha a Platta/Fravia. En quel raquenta el la historia d'ina dunna persecutada e la finfinala sentenziada. Igl ei in da biars exempels da pli baul co strias vegnevan «inventadas», persecutadas e la finfinala condemnadas alla mort. Per siu cudisch ha *Giger* priu igl exempel d'in process en Surselva il 17avel tschentaner. Il cudisch ei cumpariu 2011 ella Chasa Editura Rumantscha. La secunda ediziun datescha dil 2014.

Las enconuschientschas davart la historia dallas strias ha *Giger* recaltgau en connex cun sia lavur da diplom sco historiograf. El rom da quella eis el sefatschentaus dil tema «Hexenwahn und

Hexenprozesse in der Surselva». Igl onn 2001 ei quell'ovra fetg interessanta e profunda vegnida publicada ella retscha da «Quellen und Forschungen zur Bündner Geschichte» digl Archiv cantonal dil Grischun. Sin fundament dil material ch'igl autor ha examinau sur plirs onns constatescha el che 300 persunas ein vegnidadas suspectadas en Surselva denter 1623 e 1732 da far striegn. En quei temps ein 120 persunas vegnidadas messas vi, da quei la gronda part dunnas. Igl onn 1700 ein las davosas executziuns succedidas. Il 18avel tschentaner ein aunc treis dunnas vegnidadas sentenziadas e barschadas, cun ina ei vegniu fatg grazia e d'ina ulteriura maunca la sentenzia. Ils onns 1400 entochen 1800 vegnevan strias persecu-

das sigl entir mund. Oz vegn quei fenomen constataus aunc el Tierz mund e l'Asia.

Las retschercas minuziasas davart las strias han surviu a *Giger* sco basa per siu roman «La stria da Dentervals». El ei senezegiaus da sia savida davart la veta els vitgs da gliez temps, las temas dil striegn e la finfinala dil sistem da suspect co ina persuna vegneva declarada culponta per schabetgs da different gener. Tenor *Giger* s'extractava ei pli u meis adina dil medem mecanissem ch'entscheveva cun ina derasaziun da temas: Igl ansiel saun crappa sur notg, il latg vul buca d'entart caschiel e la lavina vegn a val. Quei mecanissem ei buca mo da constatar cheu tier nus, mo-bein era ella Germania ni la Pologna.

sentaziun igl onn vegnent, mo lu era d'acturs d'autras uniuns da teater dalla regiun. «Quei toc ei ina gronda sfida per nus. Personalmein spetgel jeu daditg vess sin enza-tgei aschia cheu a Mustér», di *Tina Bundi* ch'ei assistenta dil regissur *René Schnoz*. Aunc eis ei buca reussiu d'anflar tutta glieud per la presentaziun dil toc. Entochen che las emprovas entsehevan il november eis ei denton aunc temps e peda da far quei. Duront igl unviern duei vegnir exercitau en halla Cons. La fin duei ei lu dar in'emprova extendida sur plirs dis a S. Gada. La premiera ei fixada sin Anceinza, ils 30 da matg 2019. Naven da lu entochen ils 16 da zercladur 2019 vegn il toc presentaus

diesch ga, da quei siat ga la sera e treis ga entuorn miezdi. Las presentaziuns san vegnir cumbinadas cun ina tscheina, respectivamente in solver el liug. «Sur Tschuncheimas ein era biars hosps da vacanzas el vitg e nus lessen era porscher enzatgei a quels», di *Gion Hosang*. Il toc vegn daus per romontsch. Denteren vegn purschiu resumaziuns per tudestg. Medemamein duei il toc vegnir declaraus per tudestg el program. Las scenas vegnan cumbinadas cun musica che vegn cumponida e presentada dalla musicista indigena *Ursina Giger*. Ella vegn ad accumpagnar live las presentaziuns ed aschia a crear l'atmosfera necessaria cun sias cumposiziuns mistic-melanconicas.

Nominà dudesch chanzuns

La concorrenza da cumposiziun ha chattà grond interess

■ **(anr/ac) La concorrenza da cumposiziun instradada da l'uniun La chanzun rumantscha è terminada, la giuria ha fatg la schelta, cumponists e cumponists undrads èn infurmads. La tenda sur cumposiziuns e cumponists s'avra dentant pir la primavaira proxima a chaschun dal festival da la chanzun rumantscha a Trun.** *Christoph Cajöri* è fitg cuntent, il musicist e dirigent da la Ligia Grischa è responsabel entaifer la suprastanza da l'uniun Chanzun rumantscha per la concorrenza da cumposiziun. Enfin ils 11 da zercladur 2018 èn 31 cumposiziuns arrivadas en la chascha da brevs da *Cajöri*. Cumposiziuns repartidas gulivà sin las trais categorias da la concorrenza, la chanzun d'uffants (nov cumposiziuns), chanzuns per chor maschadà (12 cumposiziuns) e per chor viril (10 cumposiziuns). Betg sulet davart da la participaziun a la concorrenza da cumposiziun è *Cajöri* cuntent, mabain era pertutgant la qualitad. sco el ha tradi sin dumonda. El n'è dentant betg stà in-

Dudesch da 31 cumposiziuns ha la giuria da la concorrenza da cumposiziun undrà e nominà.

FOTO A. CADONAU

volvà en la selecciun da las cumposiziuns. Quella incarica ha l'uniun surdà a la giuria timunada da *Karl Scheuber*, docent da musica a la Scola auta d'art a Turitg. E quella giuria ha terminà sia incarica, la selecciun en mintga singula categoria è fatga, ils cumponists undrads infurmads. Lur nuns restan dentant tschelads enfin

ils 15, 16 e 17 da mars 2019. A chaschun dal Festival da la chanzun rumantscha vegnan las cumposiziuns e cumponists ubain cumponists preschentads al public. Da las 31 cumposiziuns chattan 12 la via en la publicitad. En mintgina da las trais categorias ha la giuria surdà trais premis dotads cun ina summa dad 1500

enfin 500 francs ed elegi ina quarta cumposiziun che vegn medemamain preschentada al public dal festival a Trun. Uschia posseda era quella quarta chanzun la pussaivladad da persvader il public.

Las preparativas s'avanzan

Cuntent cun la participaziun a la concorrenza da cumposiziun è medemamain in dals mainaprojects ed iniziator dal Festival da la chanzun rumantscha, *Clau Scherrer*. El è surstà da la participaziun a la concorrenza ed inchantà dal dumber da las cumposiziuns inoltradas. Intginas da las cumposiziuns ha el vesì, davart ils creaders da las ovras po el sulet specular pil mument. *Scherrer* ha explitgà che l'uniun vegnia proximamain a pledentar differents chors cun la dumonda davart lur prontadad dad intonar las quatter cumposiziuns da mintga singula categoria tshernidas da la giuria. Chors pronti da preschentar las cumposiziuns al public dal Festival da la chanzun ruman-

tscha. I vegnia ad esser chors cun activitads regionalas pledentads per l'incarica. *Scherrer* ha menziunà la pretensiun stipulada vers ils cumponists participants a la concorrenza dad inoltrar cumposiziuns simplas adattadas per ils chors dals vitgs. Las dudesch cumposiziuns vegnian edidas e stettian silsuenter a disposiziun al chant. A pled vegn anc il public dal Festival da la chanzun rumantscha. Da las dudesch chanzuns preschentadas al festival po el eleger la chanzun preferida. L'uniun ha era mess a disposiziun divers texts dad auturas ed auturs rumantschs als cumponists pronti da sa participar a la concorrenza. Sco quai che *Scherrer* ha ditg saja per part vegni fatg diever da la purschida, plirs cumponists hajan tshernì auters texts, en scadin cas en tut ils idioms. La concorrenza da cumposiziun è ina interessanta chausa e procura per in zichel tensiun.

Ulteriuras infurmaziuns porscha l'uniun La chanzun rumantscha ils 9 da november a chaschun da la radunanza generala a Trun.

reclama

Jetzt

20%*

auf Schlafzimmer,
Bettinhalte, Duvets
& Bettwäsche

Pssssssssssssssssss

* Aktion gültig ab 24. September bis 20. Oktober 2018 auf den Katalogpreis. Ausgenommen sind wenige Marken wie z. B. Riposa, Team 7, Bioo, Tempur, Musterring, JOOPI, Svane®, Hüslar Nest, Schöner Wohnen sowie Top- und Nettoangebote. Nicht mit anderen Aktionen kombinierbar. Abholpreis.

Christa Ripozzi
Delta Best Friend

Neueröffnung

Stöbern Sie durch die 1'000 m² unserer neu gestalteten

Schlafzimmerabteilung

Kommen Sie als Kunde, gehen Sie als Freund.

Delta Möbel AG, Rütistrasse 5, 9469 Haag
A13 Ausfahrt Haag, Tel. +41 (0)81 772 22 11
info@delta-moebel.ch

delta-moebel.ch

DACHCOM